

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ NÔNG NGHIỆP TRONG PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

TRẦN THỊ THU HUYỀN*

Tóm tắt: *Vai trò của nông nghiệp và phát triển kinh tế nông nghiệp là một trong những quan điểm lớn, có giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc trong hệ thống tư tưởng Hồ Chí Minh. Trong quá trình lãnh đạo đất nước, Người luôn dành sự quan tâm đặc biệt cũng như chỉ đạo kịp thời công cuộc phát triển kinh tế nông nghiệp, khẳng định nông nghiệp luôn là thế mạnh, là mặt trận hàng đầu của kinh tế nước nhà. Trong thời kỳ Việt Nam đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, những quan điểm chỉ đạo của Người về một nền nông nghiệp phát triển bền vững vẫn còn nguyên giá trị cần nghiên cứu và vận dụng trong giai đoạn hiện nay.*

Từ khóa: *Tư tưởng Hồ Chí Minh về nông nghiệp; vai trò của nông nghiệp; phát triển nông nghiệp.*

1. Quan điểm của Hồ Chí Minh về phát triển nông nghiệp ở Việt Nam

Cách mạng Tháng Tám thành công, trong thư gửi diên chủ nông gia Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh, Việt Nam là một nước sống về nông nghiệp. “Nền kinh tế của ta lấy canh nông làm gốc. Trong công cuộc xây dựng nước nhà, Chính phủ trông mong vào nông dân, trông cậy vào nông nghiệp một phần lớn. Nông dân ta giàu thì nước ta giàu. Nông nghiệp ta thịnh thì nước ta thịnh”¹. Có thể coi, đây là quan điểm chỉ đạo xuyên suốt

tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của nông nghiệp và phát triển nền nông nghiệp Việt Nam. Trải qua hai cuộc kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ cứu nước đầy khó khăn, gian khổ nông dân Việt Nam luôn xác định tinh thần sản xuất để phục vụ kháng chiến, nỗ lực tăng gia sản xuất trên mọi lĩnh vực, tiết kiệm lương thực, dành gạo cho bộ đội, góp phần không nhỏ vào thắng lợi chung của cả dân tộc.

Với một quốc gia thuần nông, việc đánh giá đúng vai trò của nông nghiệp, xây dựng kinh tế nông nghiệp phát triển bền vững có ý nghĩa vô cùng thiết thực. Nhận thức sâu sắc vấn đề trên, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn dành sự quan tâm đặc biệt và có

* Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật Công nghiệp.

¹ Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 4, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr 246.

những chỉ đạo kịp thời cho các hoạt động kinh tế nông nghiệp. Người khẳng định: “Nước ta là nước nông nghiệp, cho nên hiện nay nông nghiệp là quan trọng nhất. Nâng cao nông nghiệp là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn chính quyền, toàn dân”². Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III (1960) diễn ra tại Hà Nội đã xác định, nhiệm vụ cách mạng của miền Bắc là phải trở thành hậu phương lớn, chi viện sức người và sức của cho miền Nam. Trên cơ sở đó, Đảng Cộng sản Việt Nam xác định rõ: Phát triển nông nghiệp là đòn bẩy quan trọng để khôi phục kinh tế đất nước. Để thực hiện được nhiệm vụ khôi phục kinh tế, theo Người phải: “...thi hành kế hoạch khôi phục kinh tế... bao gồm nông nghiệp, công nghiệp, thương nghiệp, giao thông vận tải; nhưng sản xuất nông nghiệp là chủ yếu... bước đầu giải quyết vấn đề lương thực, cung cấp nguyên liệu, vật liệu để khôi phục tiểu công nghiệp, thủ công nghiệp, công nghiệp và cung cấp lâm thổ sản để mở rộng quan hệ buôn bán với các nước ngoài”³.

Trong mối quan hệ giữa nông nghiệp và công nghiệp, Người cũng chỉ rõ, nông nghiệp tạo điều kiện cho phát triển công nghiệp: “Phải cải tạo và phát triển nông nghiệp để tạo điều kiện cho việc công nghiệp hoá nước nhà. Phải có một nền nông nghiệp phát triển thì công nghiệp mới có thể phát triển mạnh... Công nghiệp

phát triển thì sẽ giúp nông thôn ta về thu lợi, về phân bón, về nông cụ cải tiến, về máy móc nông nghiệp, về sức điện, v.v...”⁴. Vì thế, “Chúng ta phải ra sức tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc trong công cuộc phát triển nông nghiệp”⁵. Trong các bài viết, bài nói chuyện với nội dung chỉ đạo, điều hành các hoạt động kinh tế, Người nhiều lần nhấn mạnh, công nghiệp và nông nghiệp là hai chân của nền kinh tế, cho nên phải cùng nhau phát triển thì nền kinh tế mới vững, tiến bước sẽ nhanh và sớm đi đến đích, thực hiện liên minh công nông để xây dựng chủ nghĩa xã hội. Người còn yêu cầu các cấp, ngành phải chú ý phát triển toàn diện thương nghiệp, tài chính, ngân hàng giao thông, kiến trúc, văn hóa, y tế... và các ngành này phải lấy nông nghiệp làm trung tâm.

Từ những chỉ đạo đó, Người giao nhiệm vụ cho các cấp lãnh đạo bắt tay vào xây dựng cơ cấu ngành kinh tế ở một nước nông nghiệp lạc hậu khi bắt đầu tiến hành công nghiệp hóa nền kinh tế quốc dân với rất nhiều nhiệm vụ cấp thiết. Người nhấn mạnh: “Các nước bạn giúp ta để hàn gắn mau chóng những vết thương chiến tranh; để tăng gia sản xuất về nông nghiệp, công nghiệp và để phát triển thương nghiệp; để khôi phục và phát triển kinh tế và văn hoá; để ta dần dần nâng cao đời sống của nhân dân ta”⁶. Vì thế, “Các cán bộ phải chú ý

² Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 10, tr 182.

³ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 10, tr 212.

⁴ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 12, tr 413-414.

⁵ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 13, tr 163.

⁶ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 10, tr 56.

lãnh đạo nông nghiệp”⁷. Theo Hồ Chí Minh giữa nâng cao đời sống của nhân dân và phát triển nông nghiệp có mối quan hệ biện chứng với nhau. Người nhấn mạnh: “Muốn nâng cao đời sống của nhân dân thì trước hết phải giải quyết tốt vấn đề ăn (rồi đến vấn đề mặc và các vấn đề khác). Muốn giải quyết tốt vấn đề ăn thì phải làm thế nào cho có đầy đủ lương thực. Mà lương thực là do nông nghiệp sản xuất ra. Vì vậy, phát triển nông nghiệp là việc cực kỳ quan trọng”⁸. Từ đó, Người yêu cầu: “Sản xuất phải toàn diện, sản xuất thóc là chính đồng thời phải rất coi trọng hoa màu, cây ăn quả, cây công nghiệp, chăn nuôi, thả cá và nghề phụ. Phải coi trọng tăng vụ, vỡ hoang và tăng năng suất”⁹.

Để tập trung sức phát triển cho nông nghiệp, đối với cán bộ quản lý kinh tế, Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: Phải nâng cao nhận thức về vai trò của nông nghiệp, phải làm cho nền nông nghiệp nước nhà được xã hội hóa, phải tuyên truyền giáo dục để người dân tự nguyện, tự giác khi tham gia các tổ chức sản xuất nông nghiệp như tổ đổi công, hợp tác xã... Cán bộ, đảng viên muốn quản lý hoạt động sản xuất nông nghiệp phải hết sức tôn trọng quyền dân chủ, tuyệt đối không được quan liêu, mệnh lệnh. Đồng thời, họ phải chí công vô tư, quản lý chặt chẽ, toàn diện và phân phối công bằng về lợi ích cho nông dân.

Có như vậy, nông dân mới tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, mới hăng hái tham gia các tổ chức kinh tế nông nghiệp, xây dựng cho các tổ chức ấy ngày càng vững mạnh, đem lại lợi ích thiết thực cho người lao động.

Có thể thấy, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đưa ra những quan điểm sâu sắc về phát triển một nền nông nghiệp bền vững phù hợp với điều kiện và hoàn cảnh của Việt Nam. Hơn 50 năm kể từ ngày ra đi, những quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về phát triển nông nghiệp bền vững vẫn còn nguyên giá trị trở thành “kim chỉ nam” cho mọi hành động của Đảng nhằm xây dựng chiến lược phát triển kinh tế - xã hội nói chung, xây dựng nền nông nghiệp phát triển nói riêng trong tương lai.

2. Quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về phát triển nông nghiệp ở Việt Nam hiện nay

Hiện nay, chúng ta đang tiến hành công cuộc đổi mới xây dựng, phát triển đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế. Điều kiện mới đòi hỏi Đảng, Nhà nước và Nhân dân phải nêu cao quyết tâm phát triển kinh tế trong đó có phát triển kinh tế nông nghiệp bền vững, đảm bảo an ninh lương thực trong nước và hướng tới mục tiêu xuất khẩu. Nông nghiệp muốn đạt được những mục tiêu lớn phải chú trọng ứng dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật, tích cực và chủ động đổi mới cơ chế, chính sách tạo điều kiện cho nền nông nghiệp “mở” thời đại Cách mạng công nghiệp 4.0. Quán triệt tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về

⁷ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 11, tr 361.

⁸ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 13, tr 375.

⁹ Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 13, tr 199.

những vấn đề liên quan đến nông nghiệp, tại Đại hội Đảng lần thứ IX, Đảng đã chỉ ra: "...Cần tăng cường nghiên cứu, áp dụng các thành quả mới nhất của khoa học và công nghệ; nâng cao dân trí, đào tạo, bồi dưỡng nhân lực tại chỗ; cung cấp kịp thời các tri thức khoa học và công nghệ hiện đại, các quy trình sản xuất tiên tiến, các thông tin về thị trường tiêu thụ; cơ cấu lại sản xuất nông nghiệp, phát triển mạnh ngành nghề ở nông thôn, nhất là công nghiệp chế biến và các hình thức dịch vụ ở nông thôn; phát triển thị trường và xây dựng kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội nông thôn; hoàn thiện quan hệ sản xuất, đổi mới tổ chức quản lý; chuyển mạnh nền sản xuất nông nghiệp hiện có sang sản xuất hàng hóa; tạo nhiều việc làm, tăng thu nhập, tích lũy cho nông dân, tạo thế và lực mới nhằm chủ động hội nhập với thị trường khu vực và quốc tế"¹⁰.

Báo cáo của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa IX về phương hướng, nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2006-2010 tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X đã tiếp tục khẳng định: "Phát triển khoa học và công nghệ, giáo dục và đào tạo; nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và phát triển kinh tế tri thức"¹¹. Xác định vấn đề phát triển nông nghiệp, nông thôn có tầm chiến lược quan trọng, ngày 04/6/2010 Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định Phê

duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010 - 2020. Đây là sự cụ thể hóa quan điểm, chủ trương, đường lối của Đảng vào thực tiễn đời sống, khẳng định quyết tâm chính trị của Đảng trong phát triển nông nghiệp, nâng cao đời sống cho nông dân.

Nỗ lực và tích cực tạo ra sự chuyển biến trong sản xuất nông nghiệp, kinh tế nông thôn và nâng cao đời sống nông dân, Đại hội XI của Đảng cũng đã khẳng định: "Xây dựng nông thôn mới theo hướng văn minh, giàu đẹp, đi đôi với nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nông dân"¹².

Tiếp tục quán triệt tư tưởng chỉ đạo của Đảng cũng như thực hiện mong ước của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với nông dân, Chính phủ đã ban hành nghị quyết nhằm thực hiện những mục tiêu mà Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII đã đề ra: "Tiếp tục đẩy mạnh thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia Xây dựng nông thôn mới. Tập trung phát triển theo hướng sản xuất hàng hóa, bền vững, nâng cao hiệu quả sản xuất để tăng thu nhập cho dân cư nông thôn; khắc phục tình trạng ô nhiễm môi trường, làm chuyển biến rõ nét môi trường nông thôn theo hướng xanh - sạch - đẹp; cơ bản hoàn thành hệ thống hạ tầng thiết yếu trên địa bàn thôn, xã trực tiếp gắn với phát triển sản xuất, đời sống của người dân; xã hội nông thôn dân chủ, bình đẳng, ổn định, giàu bản sắc văn hóa dân tộc; môi trường sinh

¹⁰ Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đảng toàn tập*, tập 60, 2001, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr 35-36.

¹¹ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Sđd*, tập 65, 2006, tr 266.

¹² Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr 39.

thái được bảo vệ; an ninh trật tự được giữ vững; đời sống vật chất và tinh thần của người dân ngày càng được nâng cao; theo định hướng xã hội chủ nghĩa”¹³.

3. Một số giải pháp phát triển nông nghiệp ở Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước và hội nhập quốc tế, những quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về nông nghiệp nói chung, phát triển nền nông nghiệp bền vững nói riêng vẫn còn nguyên giá trị lớn lao. Để tiếp tục phát triển nền nông nghiệp của nước nhà theo hướng công nghiệp, nâng cao chất lượng sản phẩm nông nghiệp, đảm bảo và nâng cao đời sống cho người nông dân, trong thời gian tới cần lưu ý thực hiện những giải pháp sau:

Thứ nhất, nâng cao nhận thức về vai trò của nông nghiệp đối với các cơ quan, đội ngũ cán bộ nhà nước trong việc hoạch định chính sách, xây dựng cơ cấu nền kinh tế

Xác định đúng vai trò của nông nghiệp trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội, coi đó là căn cứ chủ yếu để đề ra chính sách và giải pháp phát triển kinh tế nông nghiệp một cách phù hợp nhất. Đặc biệt, cần thống nhất quan điểm phát triển nông nghiệp, nông thôn không thể tách rời giải quyết vấn đề việc làm cho nông dân và xây dựng những vùng nông thôn mới trên cả nước. Thống kê gần đây cho thấy, ngành nông

nghiệp nước ta hiện nay tạo ra khoảng 22% GDP, 30% tổng kim ngạch xuất khẩu, các hoạt động nông nghiệp gắn liền với việc làm, thu nhập và đời sống của khoảng 55% lao động và khoảng 65% dân số cả nước. Điều đó chứng tỏ rằng, vai trò của nông nghiệp ngày càng được nâng lên và có vị trí nhất định trong thời kỳ đổi mới. Tuy nhiên, trong quá trình hội nhập, muốn tiếp tục phát huy vai trò quan trọng của mình, ngành nông nghiệp nước ta còn phải vượt qua nhiều khó khăn, thách thức như sự cạnh tranh trong xuất khẩu nông sản, công nghệ chế biến sản phẩm sau thu hoạch chưa tương xứng với tiềm năng, việc tiếp cận thị trường còn hạn chế, chính sách áp thuế nhiều bất lợi... Người nông dân và các sản phẩm của họ thực sự rất cần sự hỗ trợ của Nhà nước thông qua hệ thống luật pháp và chính sách ưu tiên phát triển nông nghiệp để khẳng định vai trò và vị thế của mình trong giai đoạn mở cửa và hội nhập trong khu vực và trên thế giới như hiện nay.

Thứ hai, nâng cao nhận thức của người nông dân về phát triển nông nghiệp trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá

Trong thời đại khoa học, công nghệ phát triển ngày càng mạnh mẽ, buộc người nông dân muốn sống dựa vào nông nghiệp và làm giàu nhờ nông nghiệp phải thay đổi từ nhận thức, thái độ đến tư duy và hành động của mình. Với tư cách là chủ thể được trao quyền chủ động sản xuất, được bảo đảm về đầu ra sản phẩm, được khuyến khích nghiên cứu, sáng tạo cho ra đời phát minh phục vụ sản xuất, người nông dân cần tiếp cận và ứng dụng các thành tựu của khoa học kỹ

¹³ Chính phủ (2016), *Nghị quyết số 64/NQ-CP, ngày 22/7/2016 về Ban hành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng*, Hà Nội.

thuật, công nghệ cao vào trong sản xuất nông nghiệp để có năng suất và hiệu quả cao nhất mà ít tốn kém về tiền bạc, thời gian, công sức và sự đầu tư. Đây có thể coi là khâu quan trọng, có ý nghĩa quyết định đối với việc nâng cao chất lượng sản phẩm nông nghiệp của Việt Nam hiện nay.

Những tác động của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 đến đời sống xã hội và lĩnh vực nông nghiệp; cùng với tình hình biến đổi khí hậu diễn biến ngày càng phức tạp và yêu cầu gia tăng áp lực cao đối với sản phẩm nông nghiệp an toàn, có nguồn gốc xuất xứ, ngành nông nghiệp phải nâng cao hơn nữa chất lượng lao động nông thôn, hướng tới xây dựng những hình mẫu nông dân mới, có đủ năng lực trình độ, ý thức trách nhiệm và khát khao làm chủ nền nông nghiệp hiện đại đang đặt ra những thách thức lớn đòi hỏi người nông dân phải có khả năng ứng dụng thành thạo kỹ thuật trồng trọt, kỹ thuật chăn nuôi để nâng cao chất lượng, sản lượng nông nghiệp. Để đáp ứng được yêu cầu, đòi hỏi đó, một mặt người nông dân cần có những chương trình, chính sách hỗ trợ từ phía Nhà nước, trực tiếp là đội ngũ xây dựng pháp luật, chính sách và đội ngũ cán bộ ngành nông nghiệp còn cần phải phát huy tinh thần tích cực, chủ động trong nâng cao trình độ, không ngừng học hỏi những kinh nghiệm hay, tốt trong phát triển nông nghiệp.

Thực hiện đẩy mạnh công tác xây dựng và tổ chức thực hiện chính sách thu hút vốn, đẩy mạnh sự liên doanh, đầu tư mở rộng sản xuất, chế biến, kinh doanh trong lĩnh vực

nông nghiệp nhằm khắc phục sự manh mún nhỏ lẻ trong sản xuất nông nghiệp, tăng quy mô và tăng sức cạnh tranh của các sản phẩm nông nghiệp Việt Nam; thúc đẩy hình thành các vùng sản xuất hàng hóa nông sản với quy mô lớn, sản xuất tập trung tạo hiệu quả kinh tế cao.

Thứ ba, nâng cao hiệu quả thực hiện chính sách, pháp luật hỗ trợ người nông dân trong sản xuất nông nghiệp

Để người nông dân có thể sống và làm giàu từ nông nghiệp đòi hỏi các cấp, các ngành cần phải chú trọng nâng cao đời sống của nhân dân. Muốn nâng cao đời sống của nhân dân thì cần phải nâng cao hiệu quả thực hiện chính sách, pháp luật hỗ trợ người nông dân trong sản xuất nông nghiệp: Trồng lúa nước, cây hoa màu, cây ăn quả, cây công nghiệp, chăn nuôi, thả cá và nghề phụ. Thúc đẩy sản xuất tăng vụ, vỡ hoang và tăng năng suất cây trồng, vật nuôi...

Trong quá trình đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá cần chú trọng công nghiệp hoá, hiện đại hoá ngành nông nghiệp; đẩy mạnh “đổi mới đổi thay” áp dụng khoa học kỹ thuật, công nghệ cao trong hoạt động sản xuất nông nghiệp của người nông dân hướng đến đảm bảo sản phẩm nông nghiệp đạt chuẩn trong nước, tiến tới đạt chuẩn quốc tế. Hệ thống chính sách, pháp luật của Nhà nước cần nhanh chóng nắm bắt cơ hội, chiếm lĩnh thị trường, tạo ra nguồn cung lớn cho các sản phẩm được ưa chuộng trong nước và quốc tế để “tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc trong

công cuộc phát triển nông nghiệp”.

Quy trình ứng dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất nông nghiệp trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay là rất cần thiết, đòi hỏi Nhà nước có chính sách khuyến khích, đầu tư cho các nhà khoa học nhằm thúc đẩy nghiên cứu ra những sản phẩm mới ưu việt hơn, đáp ứng cho việc tăng năng suất, chất lượng, hiệu quả trong sản xuất nông nghiệp. Đồng thời, tăng cường nguồn vốn đầu tư cho các chương trình khuyến nông, chuyển giao ứng dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật. Khuyến khích, tạo môi trường gắn kết giữa nông dân và doanh nghiệp, các nhà khoa học để đảm bảo đầu ra cho sản phẩm cũng như đảm bảo người dân kịp thời cập nhật những kiến thức và kỹ thuật mới nhất áp dụng cho sản xuất nông nghiệp.

Cần tập trung cải tạo, nhân rộng các giống cây trồng, vật nuôi có chất lượng, năng suất và giá trị cao. Chú trọng tăng cường hơn nữa năng lực nghiên cứu trong nước, kết hợp với chuyển giao công nghệ từ nước ngoài trong chọn và nhân giống; trong sản xuất, thu hoạch, bảo quản, chế biến, vận chuyển và tiêu thụ sản phẩm. Nhà nước cần có chính sách hỗ trợ về vốn và công nghệ giúp nông dân mở rộng quy mô sản xuất các sản phẩm nông nghiệp có giá trị với những phương pháp hiện đại, năng suất chất lượng ngày càng cao.

Thứ tư, tăng cường ứng dụng thành tựu khoa học - kỹ thuật, công nghệ trong sản xuất nông nghiệp

Việc thực hiện quy hoạch phát triển nông nghiệp, nông thôn theo quy mô vùng sản xuất lớn, phát huy lợi thế về khí hậu và thổ nhưỡng... phải được nghiên cứu nghiêm túc có sự tham gia của các nhà khoa học trong và ngoài nước trong lĩnh vực phù hợp. Ngoài ra, các nhà khoa học cũng cần có những dự báo về xu hướng tiêu dùng sản phẩm trong nước và xuất khẩu để việc sản xuất không bị rơi vào tình trạng khủng hoảng thừa như một số vụ việc gần đây.

Trong bối cảnh thế giới có nhiều diễn biến phức tạp như thiên tai, chiến tranh, dịch bệnh... những quan điểm chỉ đạo về vai trò của nông nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã và đang trở thành kim chỉ nam để Đảng và Nhà nước tiếp tục phát triển nông nghiệp Việt Nam theo hướng hiện đại gắn với công nghệ cao, tăng năng suất và giá trị lao động, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực... góp phần quan trọng vào thắng lợi của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước. ■

Tài liệu tham khảo:

1. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 4, 10, 11, 12, 13, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
3. Nguyễn Thị Minh Huệ (2017), *Tư tưởng Hồ Chí Minh về chính sách đối với nông dân và sự vận dụng của Đảng ta trong quá trình phát triển nông nghiệp, xây dựng nông thôn mới*, Học viện An ninh nhân dân.